

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	24. november 2000

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 6. november 2000 (Alm. del {{SPA}} bilag 187) vedlægges Udenrigsministeriets besvarelse af det deri stillede spørgsmål nr. 24.

UDENRIGSMINISTERIET N.1, j.nr. 400.C.2-0

Nordgruppen Den 22. november 2000

Besvarelse af spørgsmål 24 (Alm. del {{SPA}} bilag 187) stillet af Folketingets Europaudvalg den 6. november 2000.

Spørgsmål:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål nr. 4 om overvågningsproceduren vedrørende menneskerettigheder, jf. bilag 12, bedes der redegøres for samtlige de organisationer, der bl.a. overvåger menneskerettigheder (f.eks. FN, OSCE og Østersørådet).

Svar:

I besvarelse af spørgsmål 4 blev der redegjort for forslag i regeringskonferencen om overvågningsprocedure vedrørende menneskerettigheder samt Europarådet overvågningsprocedure.

I det følgende redegøres for overvågningsprocedure i FN, OSCE og Østersørådet.

FN:

I opfølgning af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder af 10. december 1948 har FN vedtaget følgende centrale konventioner om beskyttelse af menneskerettighederne:

- Konventionen ("Covenant") af 1966 om beskyttelse af økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder,

- Konventionen ("Covenant") af 1966 om beskyttelse af borgerlige og politiske rettigheder
- Konventionen af 1965 om afskaffelse af alle former for racediskrimination
- Konventionen af 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder
- Konventionen af 1984 mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling og straf,
- Konventionen af 1989 om børns rettigheder.

Under hver af konventionerne er der oprettet komiteer ("treaty bodies") med henblik på at overvåge, hvorledes deltagerstaterne gennemfører de forpligtelser, de har påtaget sig ved at tiltræde konventionen. Komiteerne består af et antal uafhængige eksperter valgt af deltagerstaterne.

Tyngden i komiteernes arbejde ligger i gennemgangen af de periodiske rapporter, som deltagerstaterne er forpligtet til at fremlægge med nærmere fastsatte mellemrum (2-5 år) om gennemførelsen af konventionen i det pågældende land. Rapporterne, som er offentligt tilgængelige, bliver gennemgået ("eksamineret") af komiteerne i offentlige møder sammen med repræsentanter for det pågældende land, som besvarer spørgsmål fra komiteens medlemmer og giver supplerende oplysninger. Efter gennemgangen af rapporten offentliggør komiteen sine konklusioner, som indeholder både positive aspekter og kritik.

Konventionerne om borgerlige og politiske rettigheder og mod racediskrimination og tortur åbner endvidere mulighed for, at deltagerstaterne kan acceptere individuelle og mellemstatslige klager. Også konventionen om afskaffelse af diskrimination mod kvinder åbner i en tillægsprotokol, som træder i kraft den 22. december 2000, mulighed for individuel klageadgang.

Danmark har tiltrådt alle konventionerne og afgivet erklæring om at acceptere individuelle og mellemstatslige klager.

FN's Menneskerettighedskommission og Generalforsamling har endvidere mulighed for at vedtage generelle (tematiske) og landespecifikke resolutioner om menneskerettighederne, ligesom der er etableret en særlig procedure for behandling af henvendelser, der afslører et fast mønster af pålideligt underbyggede grove menneskerettighedskrænkelser ("1503-proceduren").

OSCE:

Selve grundlaget i Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) er de deltagende landes forpligtelse til at overholde et bredt sæt af normer om demokrati og menneskerettigheder. OSCE råder over en række instrumenter til at bistå landene hermed. Der kan nævnes Højkommissæren for Nationale Mindretal, Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR), Repræsentanten for Fri Medier samt tilstedeværelsen af OSCE-Missioner i en lang række lande. Hvert år gennemføres endvidere implementerings- eller gennemgangskonferencer om forpligtelserne i OSCE's Menneskelige Dimension. Diskussionerne er her tematiske, men indebærer alligevel en reel lejlighed for deltagende stater og NGO'er til at drøfte landespecifikke spørgsmål om demokrati og menneskerettigheder. Også OSCE's Parlamentariske Forsamling har adgang til at drøfte sådanne spørgsmål samt til at udsende rapporteuremissioner.

OSCE kan således overvåge forholdene og fremsætte kritik og anbefalinger på demokrati- og menneskerettighedsområdet. Sådanne udtalelser kan fremsættes både af OSCE-formandskabet, af en af de ovenfor nævnte institutioner eller af den lokale OSCE-Mission. OSCE's Permanente Råd, eller organisationens Ministerråds- og topmøder, kan ligeledes med konsensus udtale sig om situationen i enkelte lande. OSCE's udtalelser har traditionelt stor vægt i det internationale samfund. OSCE vil også typisk søge at etablere et lokalt samarbejde i de pågældende lande og yde konkret bistand til at forbedre demokrati- og menneskerettighedssituationen.

Udgangspunktet er grundlæggende samarbejde med de lande, hvor der forekommer overtrædelser af OSCE {{PU2}}s forpligtelser. Organisationens deltagende stater træffer som altovervejende hovedregel beslutninger med enstemmighed. Der eksisterer indenfor OSCE to procedurer, der ikke kræver enstemmighed:

- 6 OSCE-lande tilsammen kan kræve, at en medlemsstat modtager en rapporteur-mission. Denne procedure er aldrig blevet anvendt.
- Der kan i tilfælde af klare, grove og gentagne overtrædelser af forpligtelserne besluttes {{PU2}} politiske erklæringer eller andre politiske skridt med virkning udenfor det pågældende lands territorium {{PU2}}, om nødvendigt uden det pågældende lands egen tilslutning. Denne bestemmelse har kun været anvendt én gang overfor Forbundsrepublikken Jugoslavien (FRJ), der af både formelle og politiske årsager var suspendet E {{PU2}}s møder i perioden 1992-2000. Regeringsskiftet i Beograd har gjort det muligt, at FRJ blev optaget i OSCE den 10. november 2000.

Østersørådet:

Østersørådet har udpeget en kommissær for demokratisk udvikling, der har til opgave at fremme og styrke den demokratiske udvikling i Østersørådets medlemslande baseret på respekt for menneskerettighederne. Kommissæren støtter udviklingen af demokratiske institutioner, herunder menneskerettighedsinstitutioner i medlemslandene. Særlig vægt lægges på demokrati på nationalt, regionalt og lokalt niveau, god regeringsførelse og administration, god lovgivningspraksis, lokalt selvstyre, styrkelse af det civile samfund og fremme af menneskerettighederne, herunder minoritetsrettigheder. Kommissæren har ret til at modtage henvendelser fra individer, grupper og organisationer vedrørende demokratiske institutioner og menneskerettighedsspørgsmål.

Kommissæren har mulighed for at afgive fortrolige rapporter til Østersørådet på baggrund af henvendelser fra individer, grupper eller organisationer. Rådet kan beslutte at offentliggøre kommissærens rapporter i sin helhed eller dele heraf.

Ud over direkte støtte til medlemslandene studerer kommissæren spørgsmål af relevans for hans/hendes mandat og rapporterer herom til Rådet og rådgiver Rådet i sådanne spørgsmål og følger op herpå om nødvendigt.

Kommissæren har ret til at indsamle den information, han/hun har brug for. Østersørådets medlemslande forpligter sig til ikke at forfølge personer/organisationer for at have afgivet oplysninger til kommissæren og skal forsyne kommissæren med oplysninger, han/hun beder om. Østersørådets medlemslande må ikke forhindre personer og organisationer på deres territorium i at kommunikere med kommissæren.

Kommissæren har under rejser i medlemslandene ret til fra direkte berørte personer, grupper eller organisationer at modtage fortrolig information om spørgsmål, der henhører under kommissærens mandat.

Efter afslutning af kommissærens involvering i en bestemt sag aflægger denne rapport til Rådet om sagens fakta samt om resultaterne samt konklusioner.

Forud for det årlige udenrigsministerrådsmøde skal kommissæren afgive en skriftlig aktivitetsrapport for det foregående år.